

VÄNERSBORGS
TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

PROTOKOLL
2020-04-24
Handläggning i
Vänerns borg

Aktbilaga 111
Mål nr
M 3746-09

Handläggning i parternas utevaror

RÄTTEN

Rådmannen Christina Olsen Lundh, ordförande tillika protokollförare, och tekniska rådet Gunnar Barrefors

PARTER

Sökande

Uddeholms AB
683 85 Hagfors

Ombud: [REDACTED]

c/o Uddeholms AB
683 85 Hagfors

SAKEN

Ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad drift vid Hagfors Järnverk; nu fråga om förlängd provotid.

Handlingarna i målet genomgås och följande antecknas.

Verksamheten vid Hagfors järnverk har tillståndsprövats vid flera tillfällen. Dåvarande miljödomstolen gav i **dedom den 13 december 2010** bolaget tillstånd enligt miljöbalken till en årlig produktion vid Hagfors Järnverk uppgående till

- a) 200 000 ton specialstål räknat som göt i stålverket, varav högst 1 000 ton vid nitreringsanläggningen, samt härutöver
- b) 16 000 ton färdig göt och granulat i enhet Granmelt.

Miljödomstolen lämnade vidare bolaget tillstånd att från Uvån leda bort vatten för process- och kyländamål intill en mängd av 20 miljoner m³ årligen. Den andel som tillståndshavaren enligt 31 kap. 22-23 §§ miljöbalken är skyldig att tåla utan ersättning bestämdes till 1/20.

Miljödomstolen lämnade slutligen bolaget tillstånd att

- a) använda i verksamheten uppkommande restprodukter för anläggande av en vall i Järnverksområdets södra avgränsning syftande till minskad insyn och bullerdämpning med närmare utförande och utformning i samråd med tillsynsmyndigheten, samt
- b) att ta emot, ta hand om och samordna avfall och farligt avfall från dotterbolaget Uddeholm Machining AB, inklusive indunstning av skärvätskor i bolagets indunstningsanläggning.

För verksamheten fastställdes 13 slutliga villkor. Miljödomstolen sköt upp avgörandet av vilka slutliga villkor som skall gälla i fråga om utsläpp till luft av kväveoxider (A), utsläpp av vatten till Värmullen (B), buller vid mätpunkt 3 (C), påverkan på grundvatten (D) samt energieffektivisering (E).

För verksamheten föreskrevs följande provisoriska föreskrifter att gälla till dess annat förordnas.

1. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid mätpunkt 3 (Rallvägen) får inte överstiga 52 dB(A) kvällstid och nattetid (kl 19 - 07).
2. Utsläppen av kväveoxider från ugnar får vid förbränning
  - a) med gasol i genomsnitt inte överstiga 150 mg NO_x/MJ tillförd energi.
  - b) med olja i genomsnitt inte överstiga 200 mg NO_x/MJ tillförd energi.
  - c) med naturgas i genomsnitt inte överstiga 100 mg NO_x/MJ tillförd energi.

Angivna värden avser hel värmningscykel; dock inte tid då ugnsluckan är öppen vid i och urlastning av ugn eller då brännare är avslagen.

3. Utsläppen från sedimenteringsbassängen till recipienten får inte överstiga följande begränsningsvärden som genomsnitt för månad.

Cr	0,1 mg/l
Pb	0,1 mg/l

Ni	0,1 mg/l
Cd	0,1 mg/l
Zn	2 mg/l
Oljeindex	0,5 mg/l
Suspenderade ämnen	5 mg/l

Härutöver ska gälla att utsläppen för rullande 12-månadersperioder inte får överskrida följande mängder.

Krom	75 kg/år
Nickel	75 kg/år
Bly	50 kg/år
Kadmium	2 kg/år

Ett överskridande av i de provisoriska föreskrifterna angivna begränsningsvärden ska åtföljas av omedelbara och tillräckliga åtgärder för att begränsningsvärdet ska innehållas vid tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer.

I **dedom den 2 november 2015** avslutade mark- och miljödomstolen prövotiden avseende energieffektivisering (E) och upphävde den provisoriska föreskriften 2. Som slutligt villkor avseende utsläpp av kväveoxider från värmningsugnar och värmebehandlingsugnar fastställdes följande.

14. Följande utsläppsgränsvärden gäller för utsläpp av kväveoxider till luft från förbränningsugnar vid förbränning med naturgas.

Värmebehandlingsugnar:	100 mg NO _x /MJ tillförd energi
Värmningsugnar inför valsning:	200 mg NO _x /MJ tillförd energi
Värmningsugnar inför smide:	400 mg NO _x /MJ tillförd energi

Angivna värden gäller för respektive ugn och avser hel värmningscykel, dock inte tid då ugnsluckan är öppen vid i- och urlastning av ugn.

Kontrollmätning på aktuella ugnar ska ske enligt svensk standard eller likvärdig metod vart fjärde år för värmebehandlingsugnar, vart tredje år för värmningsugnar inför valsning respektive vartannat år för värmningsugnar inför smide. Vid överskridande ska villkoret anses uppfyllt om en åtgärd vidtas och förnyad mätning inom sex månader visar att begränsningsvärdet innehålls.

Som slutligt villkor avseende utsläpp av föroreningar till Värmullen fastställdes följande.

15. Mellanlagring av slam och förorenad jord, dock ej muddermassor, ska vara nederbördsskyddad senast sex månader efter att denna dom vunnit laga kraft.

Prövotiden förlängdes i fråga om utsläpp av kväveoxider till luft, buller vid mätpunkt 3, utsläpp av vatten till Värmullen samt påverkan på grundvatten. Under prövotiden ålades bolaget att i samråd med tillsynsmyndigheten utföra följande utredningar.

Utsläpp av kväveoxider till luft

Prövotiden ska användas för att se vilka utsläppsmängder som nås efter investeringen i nytt rökgassystem som beräknas vara klart under 2017.

- U1. Bolaget ska kontrollera utsläppet av kväveoxider till luft från stålverket efter att det planerade nya rökgassystemet tagits i drift. Kontrollen ska omfatta mätning under minst tre charger och utformas i samråd med tillsynsmyndigheten. Det samlade utsläppet från stålverket respektive hela verksamheten ska beräknas och sammanställas vid aktuell drift respektive vid tillståndsgiven produktion.

Utsläpp av vatten till Värmullen

Prövotiden ska användas för att mer utförligt kvantifiera bolagets totala belastning till Värmullen.

U2. Bolaget ska utreda möjligheten att minska utsläppet av metaller till sjön Värmullen. Utredningen skall innefatta i vart fall följande moment:

- Utvärdera effekterna av den genomförda muddringen av sedimentationsdammen.
- Utvärdera möjligheterna att förbättra och optimera verkningsgraden av sedimentationsdammen genom införande av skärmar eller dylikt i syfte att minska risken för stråkbildning och öka uppehållstiden i dammen, samt utvärdera de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna av att införa ett slamavskiljningssteg innan dammen.
- Undersöka utsläpp av metaller till Värmullen med från verksamhetsområdet avlett dagvatten samt utreda de miljömässiga, tekniska och ekonomiska förutsättningarna att införa slamavskiljning på dagvattenavlopp. Under prövotiden ska bolaget analysera åtminstone metallerna Cd, Cr, Ni, Pb, Zn, Fe, Mo och Cu samt därutöver även suspenderande ämnen, Susp (G/FA) på representativt tagna stickprover en gång per kvartal.

Åtgärder som påverkar driften av sedimentationsdammen eller avledningen av dagvatten får genomföras under prövotiden efter godkännande av tillsynsmyndigheten.

Buller vid mätpunkt 3

Prövotiden ska användas för att se vilka bullernivåer som kan innehållas efter investeringen i nytt rökgassystem som beräknas vara klart under 2017.

U3. Bolaget ska utreda de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att vidta åtgärder så att den ekvivalenta ljudnivån vid mätpunkt 3 (Rallvägen) kvällstid resp. nattetid inte överstiger 50 dB(A) resp. 45 dB(A).

Påverkan på grundvatten

U4. Bolaget ska utreda de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att vidta åtgärder för att minska utläckage av metaller med yt- och grundvatten från mellanlagring av slagg. Sådan åtgärd kan även innebära annan lokalisering av mellanlagringen. Som en del av utredningen ska tre nya grundvattenrör placeras i utfyllnadsområdet norr om lagertältet ut mot Värmullen så att det går att mäta metallhalterna i grundvatten innan det når området för mellanlagring av slagg, i området för mellanlagring, samt efter att det passerat området, det sista dock ej närmare Värmullen än 20 m. Provtagning och analys av metallerna krom, molybden, nickel, zink, järn, bly, kadmium och kvicksilver ska ske med standardiserade metoder minst en gång per kvartal.

Provisoriska föreskrifter

Under den förlängda prövotiden skulle de i deldomen den 13 december 2010 fastställda provisoriska föreskrifterna 1. avseende buller och 3. avseende utsläpp till Värmullen fortsatt gälla. Därutöver fastställdes ytterligare en provisorisk föreskrift avseende utsläpp av kväveoxider till luft (4.).

4. Utsläpp av kväveoxider, räknat som kvävedioxid, till luft får som riktvärde* inte överstiga 250 ton per år, gällande för hela verksamheten exklusive interna transporter och källor med mindre bränsleförbrukning än 50 ton per år.

*) med riktvärde avses ett värde som, om det överskrids, ska föranleda de åtgärder som behövs för att förhindra att överskridandet upprepas.

Genom **dom av den 23 oktober 2017** i mål nr M 3702-16 meddelade mark- och miljödomstolen bolaget tillstånd att utöka kapaciteten med sex ESR-ugnar och tio värmebehandlingsugnar.

I **deldom den 20 december 2019** upphävde mark- och miljödomstolen den i deldomen av 2 november 2015 fastställda provisoriska föreskriften 1 samt avslutade provotiden avseende buller vid mätpunkt 3 med följande villkor.

11a. Den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid mätpunkt 3 (Rallvägen) får inte överstiga 50 dB(A) kvällstid och 50 dB(A) nattetid till och med 2022, därefter 48 dB(A) nattetid.

Vidare avslutade mark- och miljödomstolen provotiden avseende grundvatten med fastställande endast av följande villkor avseende kontroll.

13a. Bolaget ska senast tre månader efter denna dom vinner laga kraft till tillsynsmyndigheten lämna in ett förslag till komplettering av kontrollprogrammet avseende kontroll av grundvatten inom verksamhetsområdet.

I samma dom ändrade mark- och miljödomstolen villkor 14 andra stycket så att kontrollmätning kan ske som gemensamhetsmätning för ugn 70-73 och 74-75 i Värmebehandlingen samt 14-15 i Götverket samt uppsköt, med stöd av 22 kap 27 § miljöbalken, avgörandet av vilka slutliga villkor som ska gälla ifråga om utsläpp av kväveoxider till luft under en provotid och upphävde den i deldom av den 2 november 2015 fastställda provisoriska föreskriften 4.

Slutligen sköt domstolen, med stöd av 22 kap 27 § miljöbalken, avgörandet av vilka slutliga villkor som ska gälla ifråga om utsläpp av vatten till Värmullen och förordnade om att under provotiden ska, till dess annat bestäms, den i deldomen av den 2 november 2015 fastställda provisoriska föreskriften fortsatt gälla. Andra stycket, avseende mängder per år, ändrades dock så att angivna begränsningsvärden ska gälla som medelvärden för kalenderår.

Under prövotiden skulle bolaget i samråd med tillsynsmyndigheten utföra följande utredningar.

Utsläpp av kväveoxider till luft

U1. Möjligheterna att minska utsläpp av NO_x från stålverket

- Kontrollera utsläppen från stålverket vid minst två olika driftfall och analysera driftsätt som påverkar utsläppet av NO_x.
- Utvärdera möjligheten att begränsa utsläppen av NO_x från stålverket genom optimering av driften.
- Redovisa de samlade utsläppen från verksamheten och beskriv hur de beräknas.
- Utvärdera huruvida det finns möjligheter att reglera verksamhetens samlade utsläpp av NO_x på annat sätt än genom takvillkor, t.ex. genom villkor om utsläpp från stålverket i mg/m³ eller mg/MJ.

Utsläpp av vatten till Värmullen

U2. Möjligheterna att minska utsläpp av metaller med processavloppsvatten.

- Utvärdera effekterna av den genomförda muddringen av och installation av styrskrävar i sedimentationsdammen.
- Redovisa resultat från utsläppskontrollen.
- Utvärdera vilken betydelse en skärmbassäng, i enlighet med det nu redovisade förslaget, kan förväntas få på utsläppet av metaller från sedimentationsdammen. Som underlag i denna del behövs bl.a. analyser av metaller i både filtrerade och ofiltrerade prover som uttagits samtidigt. Hänsyn bör tas till betydelsen av att flytta utsläppspunkten för detta alternativ.
- Utvärdera de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att införa mekanisk vakuumavgasning i stålverket och slutet system för ångproduktion inkluderat kyltorn.

U3. Möjligheterna att minska utsläpp av metaller med dagvatten

- Redovisa en uppdaterad ritning avseende dagvattenavlopp och redovisa vilka kyl- och dagvattenavlopp som tidigare avletts till sedimentationsdammen som

- nu avleds till Örebäcken (jämför bolagets komplettering daterad 7 september 2015, domstolens aktbilaga 79).
- Sammanställ samtliga dag- och kylvattenavlopp från verksamhetsområdet med beräkning av årsmedelflöden, metallhalter som årsmedelvärden och utsläppsmängder.
  - Utred de miljömässiga, tekniska och ekonomiska förutsättningarna att anlägga en skärmbassäng för utlopp 2 och samlingsbrunnar med slamavskiljning på övriga utlopp. För samlingsbrunnar ska även ytterligare värderas förutsättningarna för utförande med filterkassetter.

Under provotiden ska bolaget analysera åtminstone metallerna Cd, Cr, Ni, Pb, Zn, Fe, Mo och Cu samt suspenderande ämnen, Susp (G/FA) på representativt tagna stickprover en gång per kvartal på utlopp 2 och 3. Om det förekommer utlopp som tidigare inte provtagits ska utsläppskontroll utföras vid minst två tillfällen under provotiden. Tillsynsmyndigheten har rätt att godkänna att sådan kontroll minskas om bolaget kan motivera skälen för det.

Redovisning

Resultatet av utredningarna ska, tillsammans med förslag till slutliga villkor samt förslag till kontroll, redovisas till mark- och miljödomstolen senast ett år efter att denna dom vunnit laga kraft.

Uddeholms AB har nu inkommit med yrkande om utökad tid med tolv månader, dvs till den 31 december 2021, för inlämnande av provotidsutredningar och har som skäl för detta angett bla. följande.

Bolaget har i samtliga utredningar kommit igång bra med aktiviteter, dock försvåras planerade aktiviteter av lägre orderingång och osäker marknad. Generellt skulle en förlängd provotid gynna utredningsresultatet då kvaliteten på underlaget kommer att kunna säkerställas bättre bland annat via mer underlag i form av provtagningsresultat.

Återkommande avstämning med länsstyrelsen planeras ske med samma kontinuitet vid förlängd provotid.

Uddeholms AB har härvid redovisat status avseende respektive utredning, se aktbilaga 107.

Naturvårdsverket har yttrat sig och anfört bla. följande.

Det har inte något att erinra mot förlängd provotid eftersom det föreligger orsaker som varken domstol eller bolag kunnat förutsäga. Vad gäller utsläpp av NOx kan konstateras att varken de nationella eller internationella kraven har ändrats eller sänkts sedan Naturvårdsverkets senaste yttrande i målet. Därför bör det framhållas att underlaget i målet avseende NOx behöver vara av hög kvalitet. Naturvårdsverket delar bolagets inställning i detta avseende att en förlängd provotid är fördelaktig. Det finns inte något hinder mot att bolaget lämnar in provotidsutredningen i förtid, något som Naturvårdsverket gör för det fall förutsättningarna i omvärlden förbättras och de aktuella utredningarna är klara.

Länsstyrelsen har yttrat sig och anfört bla. följande.

Uddeholms AB bör få en förlängd provotid till den 31 december 2021 för att utreda utsläpp till vatten, hantering av dagvatten och utsläpp av NOx. Utredningarna är omfattande och rådande pandemi har gjort det svårare för bolaget att föra utredningarna framåt. Därför bör provotiden förlängas med ett år.

Mark- och miljödomstolen meddelar härfter följande

BESLUT

Mark- och miljödomstolen förlänger provotiden för att genomföra de utredningar som beslutades om i deldomen av den 20 december 2019. Under den förlängda provotiden ska allt som beslutades i samband med provotiden i sagda deldom gälla till dess annat förordnas.

Beslutet får överklagas särskilt endast med stöd av 49 kap. 7 § rättegångsbalken.

Skäl

Mot bakgrund av situationen med rådande pandemi och de skäl som Uddeholms AB har redovisat samt att den redovisade statusen ger vid handen att bolaget är väl igång med föreskrivna utredningar finner mark- och miljödomstolen att redovisningen kan skjutas upp till den 31 december 2021.

Mark- och miljödomstolen anser vidare, mot bakgrund av det med stöd av tillgängligt beslutsunderlag saknas skäl i nuläget att ändra den provisoriska föreskrift som gäller. Den i deldom av den 20 december 2019 meddelade provisoriska föreskriften ska således fortsätta att gälla till dess annat förordnas.

Christina Olsen Lundh